Ympäristöministeriö
Miljöministeriet
Ministry of the Environment

Rakennusten energiatehokkuuden ohjaaminen viranomaistoimin

Rakennusten energiaseminaari 2014
5.11.2014

Pekka Kalliomäki
Rakennusneuvos
Ympäristöministeriö

EU:n 2020 tavoitteet ja rakennukset

Rakennusten energiatehokkuusdirektiivi (EPBD)

Uusiutuvien energialähteiden edistämistä koskeva direktiivi (RES)

2020 tavoitteet
Kasvihuonekaasupäästöjen vähentäminen 20 %
Uusiutuvat energialähteet 20 %
Energiatehokkuuden parantaminen 20 %

Rakennustuote-asetus (CPR)

Energiatehokkuusdirektiivi (EED)

Ekosuunnittelu- ja tuotemerkintädirektiivit

Rakennusten energiatehokkuusdirektiivi

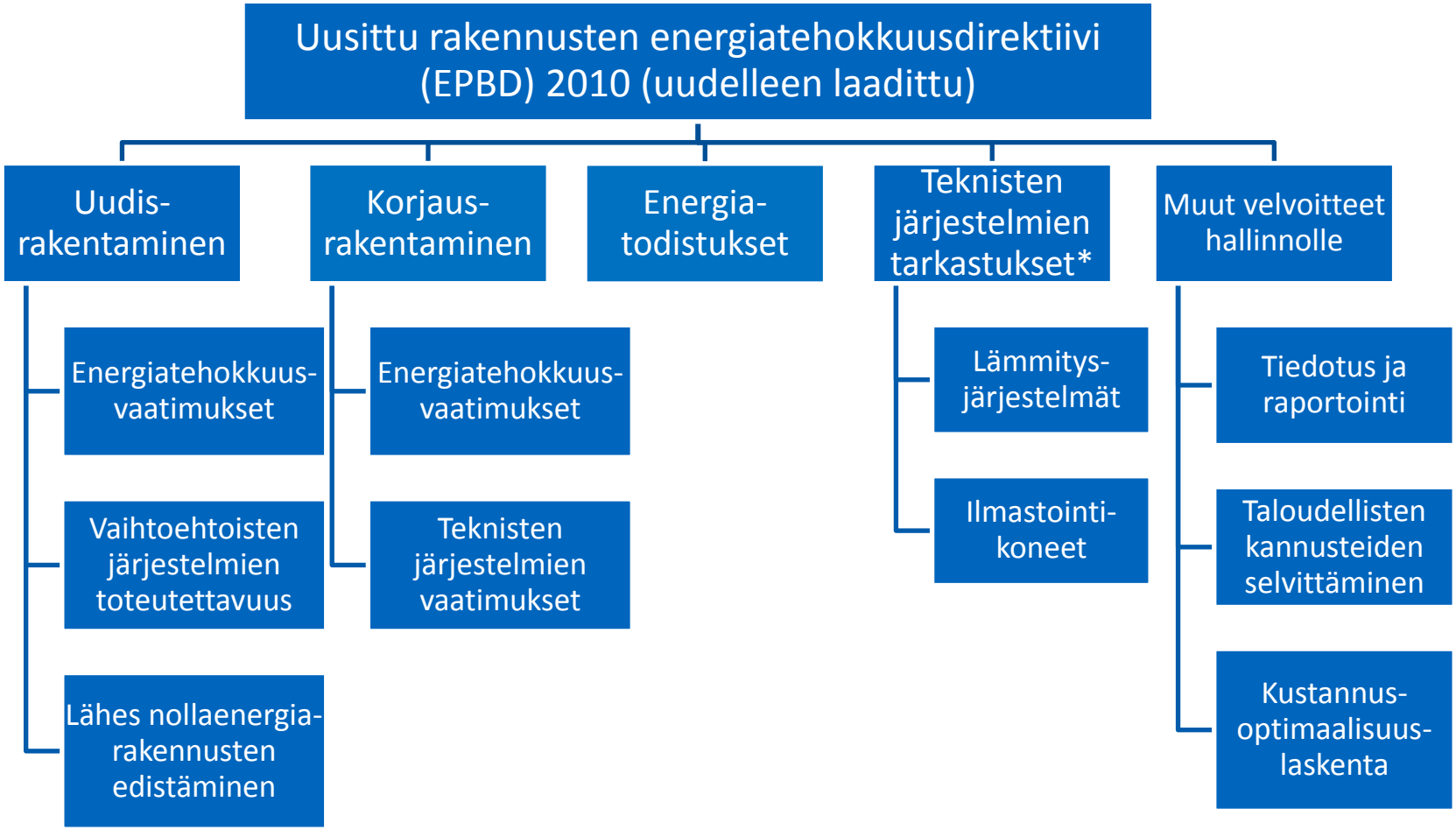

* tai vaihtoehtoiset tavat

EPBD – lähes nollaenergiarakennus

- **2 art. 2 alakohta:**

”lähes nollaenergiarakennuksella” tarkoitetaan rakennusta, jolla on **erittäin korkea energiatehokkuus**, sellaisena kuin se on määritettynä liitteen I mukaisesti. Tarvittava lähes olematon tai erittäin vähäinen energian määrä olisi **hyvin laajalti katettava uusiutuvista lähteistä peräisin olevalla energialla**, mukaan lukien paikan päällä tai rakennuksen lähellä tuotettava uusiutuvista lähteistä peräisin oleva energia.

- **9 art. 1 kohta:**

jäsenvaltion on varmistettava, että:

a) 31 päivään joulukuuta 2020 **mennessä** kaikki uudet rakennukset ovat lähes nollaenergiarakennuksia.
b) 31 päivän joulukuuta 2018 **jälkeen** uudet rakennukset, jotka ovat viranomaisten käytössä ja omistuksessa, ovat lähes nollaenergiarakennuksia.

Suomi vastaanottanut täytäntöönpanon viivästymiseen liittyvän kanteen

- Suomi vastaanotti 8.7.2014 Euroopan komission nostaman kanteen edellä mainittujen direktiivin kohtien täytäntöönpanon viivästymisestä.
- Kohdat pantiin täytäntöön 19.8.2014 ottamalla direktiivin mukainen lähes nollaenergiarakennuksen määritelmä ja direktiivin mukainen maininta aikataulusta ympäristöministeriön asetukseen (D3).
- Tässä vaiheessa ei vielä otettu kantaa vaatimustason kansalliseen yksityiskohtaiseen määrittelyyn tai muihinkaan yksityiskohtiin.
- Komissio katsoi vastauksessaan 27.10.2014, että Manner-Suomen osalta puuttuneet säännökset on saatettu osaksi kansallista lainsäädäntöä.

RES-direktiivi - uusiutuvan energian vähimmäistaso rakennuksissa

- 13 art. 4 kohta, kolmas alakohta:

Jäsenvaltioiden on 31 päivään joulukuuta 2014 mennessä rakennussäännöksissään ja -määräyksissään tai muulla tavalla vastaavin vaikutuksin tarvittaessa edellytettävä uusiutuvista lähteistä peräisin olevan energian vähimmäistasoa uusissa ja perusteellisesti kunnostettavissa olemassa olevissa rakennuksissa. Jäsenvaltioiden on sallittava mainittujen vähimmäistasojen saavuttaminen muun muassa kaukolämmöllä ja -jäähdytyksellä, joka tuotetaan käyttämällä merkittävää uusiutuvien energialähteiden määrää.

RESMIN -työryhmä

- Ympäristöministeriö asetti 5.6.2013 työryhmän valmistelemaan RES 13.4 kolmannen alakohdan täytäntöönpanoa (uusiutuvan energian vähimmäistaso)
- Työryhmä valmisteli täytäntöönpanoa varten maankäyttö- ja rakennuslain muutosesityksen sekä esitykset sen nojalla annettaviksi asetuksiksi.
- Työryhmä arvioi myös muita vaihtoehtoisia tapoja toimeenpanolle sekä vaihtoehtoa, että täytäntöönpanotoimet eivät ole tarpeen.
- Työryhmän esityksen pohjalta ympäristöministeriö on päättänyt, että lainsäädännön jatkovalmistelua siirretään ja työtä jatketaan osana lähes nollaenergiarakentamista koskevan lainsäädännön kehittämistä.
- Tiedote asiasta 23.9.2014, jossa linkki työryhmän laatimiin asiakirjoihin (www.ymparisto.fi ->rakentaminen ->lainsäädäntö ja ohjeet ->maankäytön ja rakentamisen valmisteilla oleva lainsäädäntö

Lähes nolla ja uusiutuvat – valmistelun jatkaminen

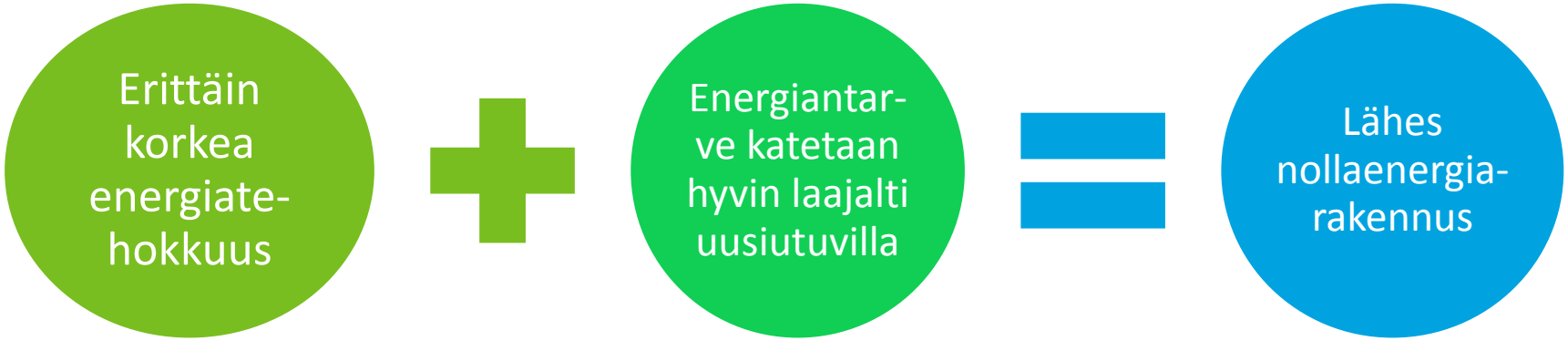

Lähes nollaenergiarakennuksen kansalliseksi määrittelemiseksi on tarpeen määritellä:

1) mitä tarkoittaa ”erittäin korkea energiatehokkuus” ja
2) mitä tarkoittaa ”hyvin laajalti” ja mitä katsotaan uusiutuvaksi energiaksi

2-kohtaa määriteltäessä on samalla mahdollista toimeenpanna RES-direktiivin 13.4 artiklan kolmas alakohta

Valmisteluaikataulu

Syksy 2014
- Säädösvalmistelu alkaa

1.1.2016
- Esitysluonnokset valmiit lausunnolle

1.9.2016
- HE Eduskuntaan

1.1.2017
- Voimaantulo

1.1.2018
- Soveltaminen

Valmistelutehtävästä

- Arvioitava lakitasoisten perussäännösten tarve, kun siirrytään lähes nollaenergiarakentamiseen - esim. MRL 117 g §:n arviointi
- Vaikutukset energiatodistuslainsäädäntöön arvioitava
- Siirtymäsäännösten antaminen täsmällisesti – soveltamisen sitominen rakennusluvan hakemiseen

- Asetuksenantovaltuuksien arviointi
- Asetustasolla erilliset työryhmät:
  - Uudisrakentamisen energiatehokkuusmääräykset (D3)
  - Sisäilmasto ja ilmanvaihto (D2)
  - Lämmöneristäminen (C3)
- Samalla asetukset kirjoitetaan muotoon, joka vastaa nykyistä perustuslakia (vrt. MRL:n muutos 958/2012) ja valmistellaan tarpeelliset ohjeet

Uusien säädösten taustaksi selvitettyjä/selvitettäviä aihepiirejä muun muassa

- Sisäilmaston ja ilmanvaihdon vaatimustaso
- Uusiutuvan energian hyödyntäminen
  - Uusiutuvan osuus, laskentamenetelmän kehittäminen
  - Varaavat tulisijat, aurinkolämpö, aurinkosähkö, ilmalämpöpumput
- Sisäisten kuormien ja muun energiankäytön selvityshankkeet
  - Ilmanvaihdon ja valaistuksen tarpeenmukainen ohjaus
  - Päivänvalovaatimukset rakentamismääräyksissä
  - Valaistus, käyttövesi, käyttöprofiilit
  - Kuluttajalaitteet, muu energiankäyttö
- Säätö- ja automaatiojärjestelmät
- Tuotehyväksyntä

Säädösvalmistelun tehtäviä

- Uudisrakentamisen energiatehokkuuteen liittyvien vaatimustasojen määrittäminen D3:een
- Muut asetusmuutokset
  - D2 sisäilmaston vaatimustasot , ilmanvaihto
  - C3 uusi asetus, säännöksiä lämmöneristämiseen liittyen
- Vaikutusarvioinnit
- Muutokset ohjeisiin
  - D5-ohje (Rakennuksen energiankulutuksen ja lämmitystehontarpeen laskenta)
  - C4-ohje (Lämmönläpäisykertoimen laskenta)
- Tarvittavat muutokset energiatodistussäädöksiin

Ekosuunnittelu- ja energiamerkintädirektiivit

- **Tuoteryhmäkohtaiset säädökset** annetaan puitedirektiivien nojalla
- Ekosuunnittelua koskevat säädökset annetaan komission asetuksina **komitologiamenettelyssä**
  - (myös tuoteryhmäkohtaiset vapaaehtoiset sopimukset mahdollisia)
- Energiamerkintää koskevat säädökset annetaan komission delegoituina asetuksina
- Asetuksia sovelletaan suoraan jäsenmaissa
- Työnjako Suomessa: YM:lle kuuluvat rakennustuotteet, kaikki muut TEM/Energiavirasto

Ekosuunnittelu ja energiamerkintäsäädösten valmistelusta

- Yritysten osallistuminen säädösten valmisteluun on erittäin tärkeää
- Tulevaisuuden tuotemarkkinoiden kilpailunpelisäännöt laaditaan säädöksissä
- Panostaminen energiatehokkuuteen tuotekehityksessä hyvissä ajoin tuo kilpailuetua
- Korkea energiatehokkuuden vaatimustaso säädöksissä on eurooppalaisen teollisuuden ja kuluttajan etu
- Kaikkien rakennuksissa käytettävien tuotteiden on oltava erittäin energiatehokkaita, jotta rakennusten energiatehokkuus-direktiivin tavoitteet lähes nollaenergiarakentamisesta voidaan saavuttaa

Rakennustuoteasetus (CPR)

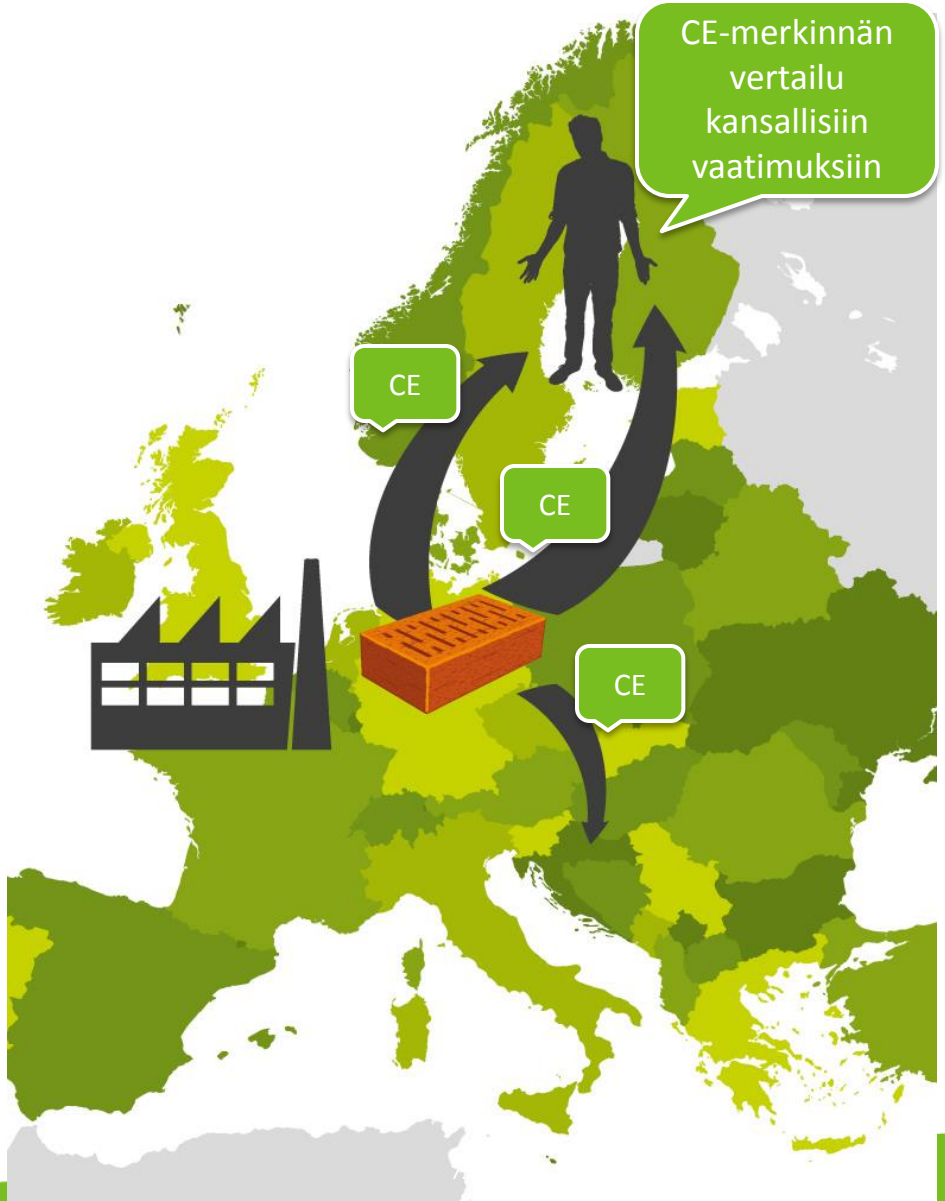

- Rakennustuotteen ominaisuudet ilmoitetaan varmennetusti > vertaaminen kansallisiin vaatimuksiin
- Poistetaan kaupan esteet jäsenmaiden välillä
- Rakentamista koskevat vaatimukset kansallisesti. Suomessa MRL:n rakentamismääräyksin

Kohti lähes nollaenergiarakentamista

- YM kannustaa kaikkia rakentamiseen liittyviä tahoja osallistumaan lähes nollaenergiarakentamisen kehittämiseen sekä sen kansallisen tason määrittämiseen

- YM osallistuu alan hankkeisiin ja käynnistää hallinnon selvityshankkeita
  - Rakennusalan ja YM:n yhteinen FinZEB-hanke (www.finzeb.fi)
  - Hyödynnetään mm. tutkimustieto, innovaatiot, ERA, energiaklinikat ja kokemukset toteutuneista hankkeista

- Säädösvalmistelu: yhteistyö, vuorovaikutus, avoimuus